

Войцеховська Людмила Миколаївна
студентка
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»
Войцеховская Людмила Николаевна
студентка
ЧВУЗ «Международный экономико-гуманитарный
университет имени академика Степана Демьянчука»
Voitsekhovska Liudmyla
Student of the
International University of Economics and Humanities
named after Stepan Demianchuk

ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

ЗНАЧЕНИЕ СУДЕБНОЙ ПРАКТИКИ СТРАН ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ДЛЯ УКРАИНСКОГО ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА

THE IMPORTANCE OF THE JUDICIAL PRACTICE OF THE EUROPEAN UNION COUNTRIES TO THE UKRAINIAN CIVILIAN JUDGMENT

Анотація. У статті проаналізовано зміст та вплив судової практики ЄС на розвиток цивільного судочинства в Україні як джерела права. Визначено прецедентний характер рішень Європейського суду з прав людини. Окреслено особливості використання європейської судової практики у правозастосовній діяльності українських судів у сфері цивільних відносин.

Ключові слова: цивільне судочинство, прецедентне право, судова практика, Конвенція, Європейський суд.

Аннотация. В статье проанализировано содержание и влияние судебной практики ЕС на развитие гражданского судопроизводства в Украине как источника права. Определен прецедентный характер решений Европейского суда по правам человека. Определены особенности использования европейской судебной практики в правоприменительной деятельности украинских судов в сфере гражданских отношений.

Ключевые слова: гражданское судопроизводство, прецедентное право, судебная практика, Конвенция, Европейский суд.

Summary. The article analyzes the content and impact of EU judicial practice on the development of civil justice in Ukraine as a source of law. The case-law of the decisions of the European Court of Human Rights has been established. The features of the use of European judicial practice in the law enforcement activity of Ukrainian courts in the field of civil relations are outlined.

Key words: civil justice, case law, judicial practice, the Convention, the European Court.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції, стрімким є реформування судової влади в Україні, що в свою чергу, призводить і до змін у сучасному законодавстві, зокрема цивільному та цивільно-процесуальному. Тому, актуальності набуває питання вдосконалення механізмів використання відповідної судової практики країн Європейського Союзу при вирішенні спорів щодо захисту порушених прав громадян України у порядку цивільного судочинства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості застосування та роль судової практики ЄС як джерела права для цивільного судочинства

України розглядалися у працях таких науковців як, О. Кочури, Д. Хорошковської, С. Чванкіна, І. Ізарової, В. Бонтлаба, Т. Стоянової, В. Кройтор, Т. Степаненко, І. Іліопол.

Формулювання цілі статті (постанова завдання). Ціллю статті є дослідження значення судової практики ЄС та механізмів її застосування в цивільному судочинстві України.

Виклад основного матеріалу. Інтеграційні процеси, які відбуваються в сучасній Україні, істотно впливають на розвиток судочинства, як в цілому, так і окремих його елементів.

Зокрема, ратифікація Верховною Радою України у 1997 році Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод розширила спектр можливостей громадян України щодо захисту своїх прав, закріпивши право на звернення із «скаргою про порушення Україною прав і свобод до Європейського суду з прав людини, після використання всіх національних засобів правового захисту, таких як перегляд судових рішень та ухвал в апеляційному та касаційному порядкух та перегляд судових рішень Верховним Судом України» [1].

Цей крок Української держави дав початок впровадженню міжнародних правових стандартів та традицій у цивільне судочинство України.

Адже, судова практика на сьогодні — постачальник адекватної інформації щодо необхідності вдосконалення українського законодавства та прогресивних напрямків у правотворчій і правозастосовчій діяльності [2].

На теперішній час особа при зверненні до суду, в тому числі і у порядку цивільного судочинства, має можливість посилатися безпосередньо на Конвенцію щодо захисту конвенційних прав, а також на практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), — позаяк частиною 1 статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» встановлено, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права [3].

Слід наголосити, що рішення Європейського суду з прав людини мають істотний вплив на практику правозастосування українських судів, в тому числі і при розгляді цивільних спорів.

Де-юре обов'язковими для держав-учасниць Конвенції є лише ті рішення Європейського суду з прав людини, які винесені у справах, в яких така держава є стороною, проте де-факто держави з метою усунення недоліків внутрішнього законодавства та вилікування своєї правової системи повинні вивчати, знати і застосовувати рішення у справах, в яких такі держави і не були сторонами [4].

Тому, важливо, щоб рішення ЄСПЛ вважались не просто рекомендаційними, — вони повинні мати загальнообов'язковий характер.

В цивільному судочинстві України судова практика ЄС, як джерело права, використовується порівняно недавно. У зв'язку з цим, на практиці виникають деякі проблемні питання, які перешкоджають якісному застосуванню норм європейського права.

По-перше, необхідністю є створення спеціального реєстру міжнародних судових рішень, який був доступним суддям, адвокатам, правникам та всім особам, які виявляють бажання ознайомитися з матеріалами світової судової практики. Проте, для цього повинен здійснюватися офіційний переклад на українську мову судових рішень.

По-друге, часто одне й те ж саме рішення Європейського Суду піддається різній інтерпретації українськими судами, що жодним чином не сприяє правильному та однозначному застосуванню практики Суду [5]. Зокрема, це стосується спорів у сфері права власності, розгляд яких регулюється цивільним законодавством.

По-третє, позаяк більшість судових рішень, які не виконуються самою ж Україною, пов'язані з неналежним забезпеченням соціальних виплат, що пов'язано з вичерпністю Державного бюджету. Хоча, такі рішення повинні обов'язково забезпечуватись незалежно від розміру видатків Держбюджету. Цієї позиції дотримується і Європейський суд.

Висновки. Таким чином, враховуючи вищевикладене, можна прийти до висновку, що судова практика ЄС має вагомое значення не тільки для повноцінного та ефективного захисту прав та свобод, які виникають з цивільно-правових відносин, але й для розвитку цивільного судочинства України взагалі. Тим паче, прагнення України до входження у склад Європейського Союзу може бути нівельоване, якщо не будуть виконані всі умови Угоди про асоціацію, які в тому числі передбачають вирішення питань правового забезпечення та створення надійних правових інститутів.

Література

1. Аналіз застосування судами практики положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та рішень Європейського суду з прав людини при здійсненні цивільного судочинства за 2013 рік. місцевими судами Миколаєва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://mka.court.gov.ua/sud1490/uzagalnenj/uzagal_sud_praktik/konven.
2. Хорошковська Д. Ю. Роль судової практики в системі джерел права України [Текст] / Д. Ю. Хорошковська // Наук. записки. Том 26. Юридичні науки. — 2004. — С. 91–94.
3. Чванкін С. А. Особливості застосування у цивільному судочинстві Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / С. А. Чванкін // Практика ЄСПЛ з питань цивільного процесуального права: матеріали круглого столу (м. Одеса, 5 квіт. 2016 р.) / уклад.: І. В. Андронов, Н. В. Волкова, О. В. Сатановська; МОН України, НУ ОЮА. — Одеса: Юрид. л-ра, 2016. — С. 13–19.
4. Кочура О. О. Практика та рішення Європейського суду з прав людини як джерела права в судовій практиці України / О. О. Кочура // Форум права. — 2014. — № 1 — С. 286–293 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_50.pdf.
5. Гончарук М., Литвинець Л. Застосування рішень Європейського суду з прав людини в судовій практиці: проблеми інтерпретації / Правова група «Домініон» // Юридичний інтернет-ресурс «Протокол». — 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://protokol.com.ua/ua/zastosuvannya_rishen_evropeyskogo_sudu_z_prav_lyudini_v_sudoviy_praktitsi_problemi_interpretatsii